

WYROBY KOSMETYCZNE I PERFUMERYJNE	N O R M A B R A N Ż O W A	BN-86
	Szampony do włosów Metody badań Oznaczenie własności pianotwórczych	6140-08/03
		Zamiast BN-74/6140-08/03
		Grupa katalogowa 1416

BN-86/6140-08/03 (idt CT CƏB 4155-83)

PRZEDMOWA

Niniejsza norma jest wprowadzeniem do norm krajowych normy międzynarodowej CT CƏB 4155-83 pt. „Syntetyczne środki piorące i szampony. Metoda oznaczania własności pianotwórczych“ zatwierdzonej na 53 posiedzeniu Stałej Komisji Normalizacyjnej RWPG w Moskwie w marcu w 1983 r.

Wprowadzone zmiany redakcyjne w celu dostosowania układu normy do obowiązującej w Polsce PN-82/N-02007 nie zmieniają merytorycznej treści normy i należy ją traktować jako identyczną z normą CT CƏB 4155-83.

Przedmowa oraz Informacje dodatkowe stanowią uzupełnienie treści normy międzynarodowej CT CƏB 4155-83.

1. Przedmiot arkusza normy. Przedmiotem arkusza jest metoda oznaczania własności pianotwórczych w płynnych szamponach do włosów. Norma nie dotyczy szamponów barwiących i mydlanych.

2. Zasada metody polega na pomiarze objętości piany wytworzonej przez swobodny wypływ z pipety 200 ml roztworu badanego szamponu z wysokości 900 mm na powierzchnię tego samego roztworu, znajdującego się w skalibrowanym cylindrze pomiarowym.

3. Odczynniki i roztwory

- a) Magnezowy siarczan $MgSO_4 \cdot 7H_2O$ cz.d.a
- b) Wapniowy chlorek $CaCl_2 \cdot 6H_2O$ cz.d.a.
- c) Mieszanina alkoholu etylowego i trójchloroetylenu 1+1.
- d) Mieszanina chromowa.
- e) Woda o twardości 3,57 mvol/l ($10^{\circ}n$), przygotowana w następujący sposób: przygotować roztwory A i B.

Roztwór A — 40 g chlorku wapniowego rozpuścić w kolbie pomiarowej w 1000 ml wody destylowanej.

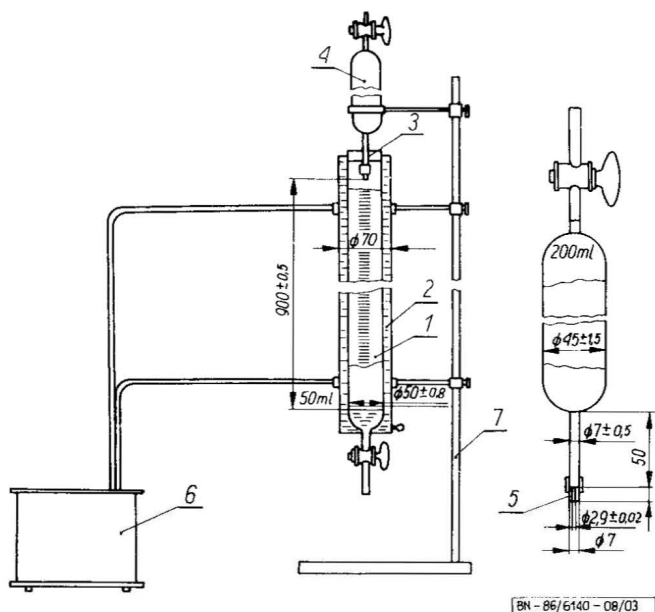
Roztwór B — 44 g siarczanu magnezowego rozpuścić w kolbie pomiarowej w 1000 ml wody destylowanej.

Następnie 8,5 ml roztworu A i 1,5 ml roztworu B rozcieńczyć każdy oddzielnie wodą destylowaną do objętości około 450 ml, po czym przenieść je do kolby pomiarowej pojemności 1000 ml, dopełnić wodą destylowaną do kreski i wymieszać.

4. Aparatura

- a) Aparat Rossa-Milesa wg rysunku, składający się z:
  - cylindra pomiarowego (1) pojemności 1000 ml z podziałką elementarną co 2 mm, zaczynającą się od pojemności 50 ml,
  - płaszcz wodnego (2), który jest zaopatrzony w dwa doprowadzenia boczne służące do połączenia z termostatem (6); górny wylot cylindra pomiarowego zamknięty jest korkiem (3) z otworem centrycznym, przeznaczonym do wprowadzenia końcówki pipety (4) i otworem bocznym do przepuszczania powietrza,
  - pipety szklanej (4) pojemności 200 ml; końcówka pipety jest połączona za pomocą węża gumowego z kalibrowaną rurką (5) ze stali nierdzewnej o wymiarach podanych na rysunku,
  - statywu (7).

Zgłoszona przez Instytut Chemii Przemysłowej
Ustanowiona przez Dyrektora Instytutu Chemii Przemysłowej dnia 30 kwietnia 1986 r.
jako norma obowiązująca od dnia 1 stycznia 1987 r.
(Dz. Norm. i Miar nr 12/1986 poz. 23)

1 — cylinder pomiarowy; 2 — płaszcz wodny; 3 — korek; 4 — pipeta szklana; 5 — rurka kalibrowana; 6 — termostat; 7 — statyw

- b) Sekundomierz.
- c) Termostat (6).
- d) Pompka wodna lub gumowa gruszka.

5. Przygotowanie próbki do badań. Odważyć z dokładnością do 0,001 g 10 g badanego szamponu, przemieścić ilościowo do kolby pomiarowej pojemności 1 l i uzupełnić do kreski wodą o twardości 3,57 mval/l przygotowaną wg p. 3 e). Do każdego oznaczenia należy przygotować co najmniej 2 l roztworu.

Roztwór należy przygotować minimum 30 min i maksimum 2 h przed wykonaniem oznaczania.

6. Przygotowanie aparatury do oznaczania. Przed przystąpieniem do oznaczania wmyć wszystkie szklane części aparatury mieszaniną chromową, dokładnie wypłukać wodą destylowaną do usunięcia śladów kwasu, a następnie przemyć niewielką ilością roztworu badanego szamponu. Rurkę ze stali nierdzewnej wmyć gorącą mieszaniną alkoholu etylowego z trójchloroetylenem (1+1), a następnie przemyć niewielką ilością roztworu badanego szamponu. Po wymyciu rurkę należy połączyć za pomocą węża gumowego z końcówką pipety,

tak aby górny jej koniec swoim przekrojem ściśle przylegał do powierzchni przekroju końca pipety.

7. Wykonanie oznaczania. Oznaczanie wykonać w temperaturze $37 \pm 2^\circ\text{C}$. W tym celu połączyć płaszcz cylindra aparatu Rossa-Milesa z termostatem i doprowadzić ciecz zawartą w płaszczu do temperatury pomiaru. Jednocześnie około 300 ml roztworu badanego szamponu przygotowanego wg p. 5 doprowadzić do temperatury pomiaru. Z tej ilości pobrać 50 ml i wlać do cylindra pomiarowego po ściance tak, aby nie powstała piana. Po 10 min z pozostałej części badanego roztworu pobrać za pomocą pompki wodnej lub gumowej gruszki 200 ml roztworu i wprowadzić do pipety w taki sposób, aby nie powstała piana. Pipetę z roztworem umocować w cylindrze i sprawdzić, czy otwór pipety znajduje się w centralnym punkcie cylindra w odległości 900 mm nad poziomem cieczy w cylindrze. Otworzyć kran pipety. Po wypłynięciu całej objętości roztworu z pipety włączyć sekundomierz i po upływie 30 s odczytać na skali cylindra wysokość słupa powstałej piany. Następnie po 5 min, odczytać wysokość słupa piany.

8. Obliczanie wyników oznaczania

a) Zdolność pianotwórczą (X) obliczyć w ml wg wzoru

$$X = \frac{\pi \cdot d^2}{4} \cdot h \quad (1)$$

w którym:

d — średnica wewnętrzna cylindra pomiarowego aparatu Rossa-Milesa, cm,

h — odczytana wysokość słupa piany, cm.

b) Wskaźnik trwałości piany (X_1) obliczyć w procentach wg wzoru

$$X_1 = \frac{h_2}{h_1} \cdot 100 \quad (2)$$

w którym:

h_1 — wysokość słupa piany odczytana po 30 s, cm,

h_2 — wysokość słupa piany odczytana po 5 min, cm.

9. Wynik końcowy oznaczania. Za wynik końcowy należy przyjąć średnią arytmetyczną co najmniej 5 oznaczeń.

K O N I E C

INFORMACJE DODATKOWE

1. Instytucja opracowująca normę — Instytut Chemii Przemysłowej, Warszawa.

2. Istotne zmiany w stosunku do BN-74/6140-08/03

a) podano pełny opis metody bez odwoływania się do innych norm czynnościowych,

b) uściślono warunki wykonywania oznaczania precyzując twardość wody stosowanej do przygotowania roztworu (3,37 mval/l),

c) zmieniono temperaturę oznaczania (z 25°C na $37 \pm 2^\circ\text{C}$) oraz czas, po którym wykonuje się odczyt wysokości słupa piany

w cylindrze pomiarowym aparatu Rossa-Milesa (zamiast po 1 min po 30 s, zamiast po 10 min po 5 min).

3. Normy międzynarodowe

СТ СЭВ 4155-83 Средства моющие синтетические и шампуни. Метод определения пенообразующей способности

4. Autor projektu normy — dr Lechosław Boliński — Instytut Chemii Przemysłowej, Warszawa.